

ב"ה

פרשת וישב

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו
מפני שתלה בו יוסף לזכרו
בראשית רש"י מ, כג.

יוסף היה צריך לנצל את קשריו עם שר המשקים אבל לבטוח רק בהקב"ה

על הפסוק "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו"^[1] - מפרש רש"י: "מפני שתלה בו יוסף לזכרו הוזקק להיות אסור שתי שנים, שנאמר אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים, ולא בטח על מצרים הקרויים רהב".

וצריך להבין: בהתחלת הענין נאמר:^[2] "ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך מצרים וגו'", ומפרש רש"י: "אחר הדברים האלה - לפי שהרגילה אותה ארורה את הצדיק בפי כולם לדבר בו, הביא להם הקב"ה סורחנם של אלו, שיפנו אליהם ולא אליו. ועוד שתבוא הרווחה לצדיק על ידיהם".

...כלומר, שהקב"ה סיבב את המאורעות באופן כזה ש"משקה מלך מצרים והאופה" יהיו ב"בית הסוהר מקום אשר יוסף אסור שם", כדי "שתבוא הרווחה לצדיק על ידיהם". וכפי שמסופר בהמשך הדברים (בפרשת מקץ) שעל ידי זה ששר המשקים הזכיר את יוסף לפני פרעה (שפתר את חלומו וכו') – היתה הרווחה ליוסף שיצא מבית האסורים.

ולכאורה, ישנה סתירה בין דברי רש"י בהתחלת הענין לדבריו בסיום הענין: בהתחלת הענין מפרש רש"י שהסיבה לזה ששרי פרעה נאסרו ב"בית הסוהר מקום אשר יוסף אסור שם" היא - כדי "שתבוא הרווחה לצדיק על ידיהם". ועל פי זה - מכיון שיוסף ידע שזוהי הסיבה ששרי פרעה נתגלגלו לכאן (כדי שתבוא לו- הרווחה על ידיהם): היה צריך להתנהג בהתאם לכך, ולכן ביקש משר המשקים שיזכירנו לפני פרעה. ואדרבה: אם יוסף לא היה מנצל מאורע זה כדי לבקש משר המשקים כו', היה גורם לכך שפעולתו של הקב"ה (להביא את שרי פרעה אל "מקום אשר יוסף אסור שם" דוקא) תהיה לבטלה חס ושלום.

ועל פי זה אינו מובן מה שכתב רש"י בסיום הענין שמכיון שיוסף פנה אל שר המשקים וביקש ממנו להזכירו לפני פרעה, לכן נענש ו"הוזקק להיות אסור שתי שנים": מה חָטָא יוסף בבקשו משר המשקים שיזכירנו לפני פרעה (שלכן נענש "להיות אסור שתי שנים") - הרי כל הסיבה לכך ששרי פרעה נתגלגלו להיות ביחד עם יוסף היתה "כדי שתבוא הרווחה לצדיק על ידיהם", ואם כן, היה מוכרח להתנהג בהתאם לכך!?

והביאור בזה:

הטעם על זה שנענש יוסף ו"הוזקק להיות אסור שתי שנים", אף על פי שבואם ל"בית הסוהר מקום אשר יוסף אסור שם" היה כדי "שתבוא לצדיק הרווחה על ידיהם" - מובן מדיוק לשון רש"י "מפני שתלה בו יוסף לזכרו כו". ובהקדים:

לשון הכתוב (שמביא רש"י בהמשך פירושו) הוא - "לא פנה אל רהבים", ואם כן, היה צריך רש"י לכתוב בלשון הכתוב: מפני שפנה אליו יוסף (וכיוצא בזה), ואף על פי כן, משנה רש"י מלשון הכתוב וכותב: "מפני שתלה בו יוסף כו".

והביאור בזה: "תלה בו" פירושו - שבו הדבר תלוי, כלומר, שיציאתו של יוסף מבית הסוהר תלויה בזה ששר המשקים יזכירנו אל פרעה: אם יזכירנו יצא לחפשי, ואם לא יזכירנו - לא יצא לחפשי חס ושלום.

וזה היה חטאו של יוסף - שפנייתו אל שר המשקים שיזכירנו אל פרעה היתה באופן ש"תלה בו", כאילו בו תלוי כללות ענין הצלתו של יוסף.

זאת אומרת: יוסף היה צריך אמנם לעשות פעולה בדרך הטבע ולפנות אל שר המשקים שיזכירנו אל פרעה [שהרי זו היתה כל הסיבה לבואו של שר המשקים ל"בית הסוהר מקום אשר יוסף אסור שם" - כדי "שתבוא הרווחה לצדיק על ידיהם"] - אבל ענין זה היה צריך להעשות מתוך בטחון גמור שהדבר תלוי ברצונו של הקב"ה, ולא לתלות זאת בשר המשקים. וזהו מה שכתב רש"י: "מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הוזקק להיות אסור שתי שנים".

ועל פי זה מובן מדוע מעתיק רש"י את כל האריכות דלשון הכתוב^[3] "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו גו" - כי כוונתו בזה לבאר ולהדגיש את החטא ש"תלה בו יוסף", שזהו היפך הענין ד"אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו".

ש"פ וישב, מבה"ח טבת א' דחנוכה
תו"מ ה'תשמ"ג ח"ב ע' 697

- [1] בראשית מ, כג.
- [2] בראשית מ, א.
- [3] תהלים מ, ה.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי , אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה , צבייה זלאטע רייזל , שמואל , מנחם מענדל , ישראל אריה לייב , יוסף יצחק ,
שניאור זלמן , חיה מושקא , אברהם דוד , אהרן , חנה